

[J. Chr. Jensen.]

betydelig Interesse, men alt dette til Trods er han, ligesom for øvrigt ogsaa Rigsdagen, kommet til at ligge under.

Sagen er, at i hele dette Forhold mangler Bygherren. Staten kan som Bygherre ikke være det, som en Bygherre i Almindelighed er. Staten og særlig Lovgivningsmagten og for øvrigt ogsaa Centraladministrationen staar saa ukendt med og saa fjernt fra disse Ting, at den ikke kan varetage Bygherrens Interesser. Bygningsinspektørerne og Arkitekterne har hele Tilsynet, foruden at de projekterer, anlægger og bygger, og det er givet, at med den Eneraadighed, som disse bygningskyndige har haft i denne Sag, har hele Forholdet ikke kunnet blive tilfredsstillende. Det samme har været Tilfældet med Ingeniørerne, for naturligvis mangler Staten i lige saa høj Grad Indsigt i Ingeniørforhold som i Arkitektforhold. De Ingeniører, som har ført dette Tilsyn, har naturligvis ogsaa haft nødig at have netop en Bygherre at raadføre sig med, men det har de ikke haft, og derfor er de blevet ganske eneraadige, hvad der har givet sig et meget beklageligt og sørgeligt Udslag. Det viser sig nemlig, at et tilsynsførende Ingeniørfirma ikke har kunnet nøjes med at være raadgivende og tilsynsførende, men har ladet sig friste til ogsaa at være Entreprenør ved flere af Statens store og omfattende Varme anlæg. Det vil altsaa sige, at vedkommende Firma paa Statens Vegne selv har bestemt, hvad der skulde laves, og hvordan det skulde laves, selv som Entreprenør har bestemt, hvad det skulde have for det, selv har opstillet Anlægget, selv kontrolleret det og selv godkendt det. Dette er Udtryk for en Eneraadighed, som ligger saa langt udenfor det anstændige, at jeg mener, det bør fremdrages her og ogsaa fremdrages for Offentligheden.

I den senere Tid har Forholdene forbedret sig noget paa visse Omraader indenfor Statens Bygningsvæsen og da særlig indenfor Undervisningsministeriet, som i Begyndelsen af 1920'erne for større Byggefretagender har indført et saakaldt Byggeudvalg. Et saadant Byggeudvalg er heller ikke ukendt fra tidligere Statsbygninger, men man har ikke fra deres Side, som har valgt disse Byggeudvalg, haft Opmærksomheden henvendt paa, at et Byggeudvalg, hvor der ikke er bygningsteknisk Sagkundskab til Stede, er værre end slet intet Byggeudvalg, hvorimod der i Undervisningsministeriets Byggeudvalg har været baade teknisk og praktisk Sagkundskab til Stede, og hvor et saadant teknisk kyndigt Bygge-

udvalg har været nedsat, vil jeg mene, at Sagen ligger fuldt betryggende. Der er blot det uheldige ved det, at disse Byggeudvalg for sent faar fat paa Sagerne, de kan ikke have nogen Indflydelse paa Anlægget eller gøre noget for at bringe de Urimeligheder, som eventuelt kan fremkomme, men ellers vil et saadant sagkyndigt Byggeudvalg altid være af stor Betydning, ogsaa for selve Arkitekten og Ingeniøren, idet det mange Gange maa være uhyggeligt og forfærdeligt for en saadan Arkitekt, som faar en stor Opgave, ikke at have nogen, han kan konferere med om Tingene, hvorfor han tvinges til selv at træffe Beslutning og saa naturligvis ogsaa bagefter maa tage sit fulde Ansvar. I de Byggeudvalg, som særlig Undervisningsministeriet har nedsat, har der været baade juridisk, teknisk, kunstnerisk og praktisk Sagkundskab, og naar der er det, vil man forstaa, at der ikke vil kunne ske det, som desværre i de senere Aaringer saa ofte er sket ved Statsbygninger.

Men foruden Bygningsinspektørerne er der op gennem Tiderne kommet en hel Række private Arkitekter og Ingeniører, der fører Tilsyn, foreslaar Reparationer, foretager Rejser m. m., uden at man fra Centraladministrationens Side egentlig har nogen som helst Kontrol dermed. Hvor meningsløst hele Systemet virker, og hvor meningsløst det hele er indrettet, vil man ogsaa se af, at Bygningsinspektører, som har Sæde i København, har ført Tilsyn med Bygninger i det nordlige Jylland og i Sønderjylland, til Trods for at der begge disse Steder er selvstændige Bygningsinspektører. Man vil kunne forstaa, at det egentlig er et meningsløst Solderi med Penge, thi Bygningsinspektøren i Aalborg er naturligvis lige saa kompetent som en Bygningsinspektør i København til at føre Tilsyn med de Bygninger, der ligger indenfor hans Omraade. Man har endogsaa set noget saa meningsløst som, at to forskellige Bygningsinspektører i mange Aar rejste til Anholt og besigtigede to Bygninger, som Staten har der, skønt den ene naturligvis lige saa godt kunde have besigtiget dem begge. Men der er for øvrigt en hel Del Bygninger, som der slet intet Tilsyn føres med af nogen Art, og lige saa uforsvarligt som det er, at der bliver givet for mange Penge ud, er det naturligvis, at der slet ikke føres Kontrol med visse betydningsfulde Bygninger og med visse meget betydningsfulde tekniske Anlæg. Jeg skal imidlertid ikke, da Tiden ikke tillader det, komme ind paa Enkeltheder, som der ellers kunde være